

Faktablad 1

Vad är beredskap?

Vad är beredskap?

Krisberedskap handlar om förmågan att förebygga, motstå och hantera krissituationer. Förmågan byggs upp genom bland annat utbildning, övning samt genom den organisation och de strukturer som skapas före, under och efter en kris. Utgångspunkten är att hela samhället gemensamt, och inom sina respektive områden, tar ansvar för, och utvecklar krisberedskapsarbetet. I detta ligger också att enskilda människor, utifrån sina egna förutsättningar, tar ansvar för sin säkerhet. Arbetet sker på alla nivåer: lokalt, regionalt och nationellt, men också på EU-nivå och internationellt. [MSB]

En viktig del av detta är att individer skaffar sig en god hemberedskap för att kunna hantera kriser och lära sig praktiska färdigheter som att hålla värmen, rena vatten och hitta mat vid kris. [Källa: *Altinget*, Niklas Kämpargård]

Matförsörjningssystemet i Sverige idag.

I början av 1990-talet stod Sveriges bönder för 75 procent av landets livsmedelsproduktion. Idag har befolkningen ökat markant, men matproduktionen har inte följt med i samma takt. Nu förlitar vi oss på import, som står för varannan tugga vi äter. Sverige är beroende av att importera varor för att kunna driva ett eget lantbruk, såsom energi, foder, bränsle, gödselmedel, växtskyddsmedel, utsäde och reservdelar. Vår egen produktion av exempelvis spannmål, sockerbeter, morötter och ägg räcker för att försörja befolkningen, men för andra varor som frukt, grönsaker, kött och mejeriprodukter är vi beroende av import. En högre försörjningsgrad stärker Sveriges beredskap.

[Källa: LRF]

Det svenska jordbruket står inför flera utmaningar och målkonflikter. Storskalig produktion och en alltmer intensiv markanvändning har bidragit till hög effektivitet, men också till minskad biologisk mångfald. Användningen av konstgödsel och kemiska bekämpningsmedel leder till övergödning och spridning av miljögifter, samtidigt som

nedläggningen av jordbruk i skogs- och mellanbygder gör att betesmarker växer igen och artrikedomen minskar ytterligare.

För att möta dagens utmaningar, finns behov av ett mer hållbart brukande där landskapet diversifieras och fler livsmiljöer skapas. En större variation av grödor, samodlingssystem och inslag av agroforestry, som frukt- och nötalléer, kan bidra både till ökad produktion och till starkare ekosystem. Ett rikt och hållbart jordbruk kräver dessutom en mångfald av gårdar i olika storlekar, vilket stärker livsmedelsförsörjningen, gynnar den biologiska mångfalden och bidrar till en bättre beredskap i hela samhället.

Varför odling är en viktig beredskapskompetens för hushåll och samhälle?

Odling är en av de mest grundläggande färdigheter vi kan ha när det gäller beredskap. I en situation där livsmedelskedjor bryts kan den egna förmågan att producera mat vara avgörande. Genom att odla själv kan man säkra en tillgång på fräska livsmedel även när samhällets försörjningssystem inte fungerar.

Att odla sin egen mat är också en investering i vårt samhälles långsiktiga hållbarhet och motståndskraft mot kriser. Genom att lära oss hur vi kan odla effektivt, både individuellt och i samverkan med andra, minskar vi vår sårbarhet. Kunskapen om odling är en nyckel till att hantera eventuella störningar i matförsörjningskedjan och en resurs vi kan dela och förvalta inom våra gemenskaper.

[Källa: Svensk Trädgård]

Odling skapar också en känsla av självständighet och trygghet. Att kunna förvalta fröer, ta hand om jorden och förstå växternas behov är kunskap som byggs upp över tid och gör varje individ och hushåll mer robust. Dessutom ger odling möjlighet att dela, byta och samarbeta med andra i lokalsamhället. På så sätt kan odling bidra till starkare gemenskaper och ett mer resilient samhälle.

Odling stärker inte bara vår fysiska beredskap utan bidrar också till vår sociala beredskap. Exempelvis kan trädgårdsföreningar skapa en plats för kunskapsutbyte och gemensamma aktiviteter som bygger starka sociala nätverk. Dessa nätverk är viktiga i kristider eftersom de ger stöd, samhörighet och möjlighet till kollektivt lärande.

[Källa: Svensk Trädgård]

Förslag på studiecirkelmateriel för fördjupning:

Studieplanen [Mat, mark & mångfald](#)

- Sidorna 6-11

Studieplanen "Tillsammansodlingar"

Vill du läsa mer?

Niklas Kämpargård – "Preppa mat: Allt du behöver veta om livsmedel i kristider"

- Sidorna 9-33: Vad för mat ska man ha hemma?

- Sidorna 49-66: Odla själv